

GRAMER ÖZET - 3

(İRAB KONUSU)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

irab:

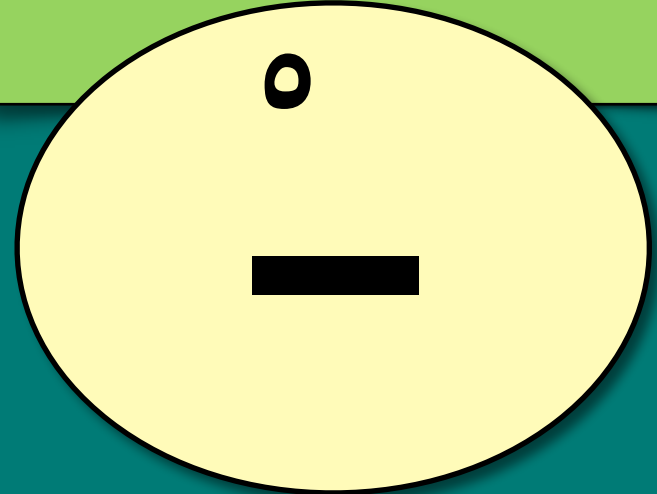
Kelimenin sonundaki

hareke veya **harf** deęiřiklięi

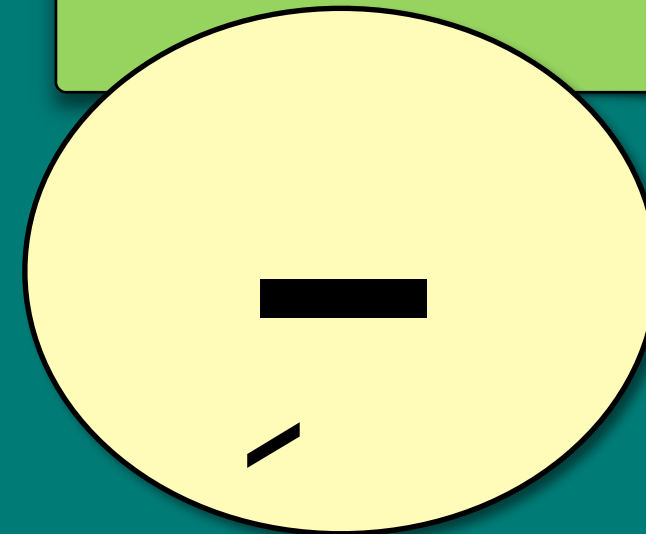
demektir.

Dört tane **irab** durumu vardır:

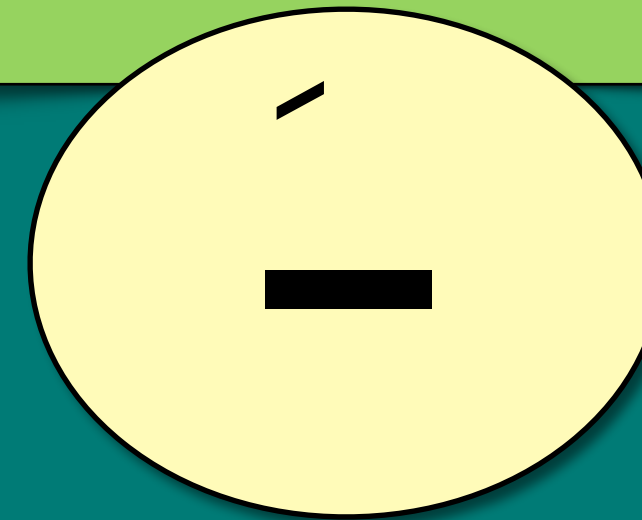
Cezm

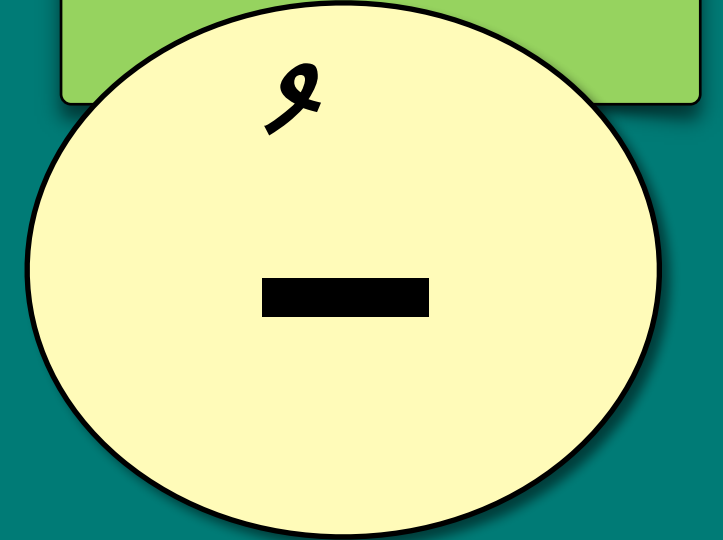
Cerr

Nasb

Ref'

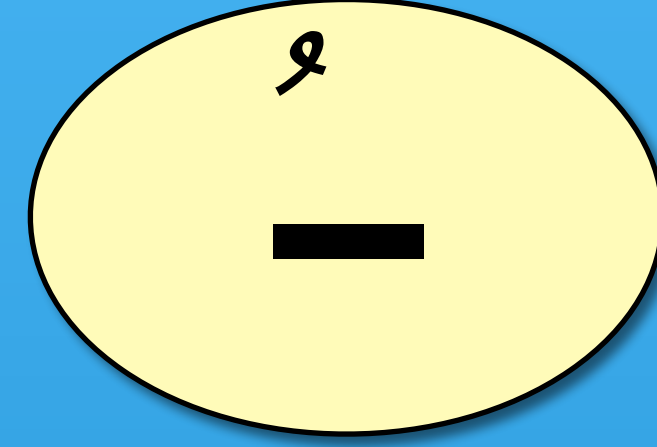
Ref' durumundaki kelime **merfu'**dur.

Nasb durumundaki kelime **mansubdur**.

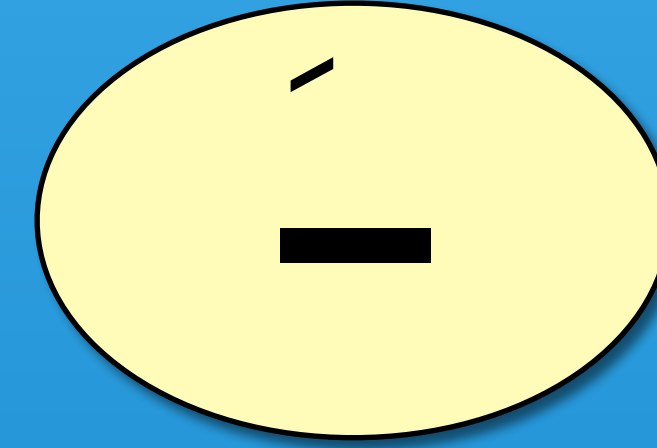
Cerr durumundaki kelime **mecrurdur**.

Cezm durumundaki kelime **meczumdur**.

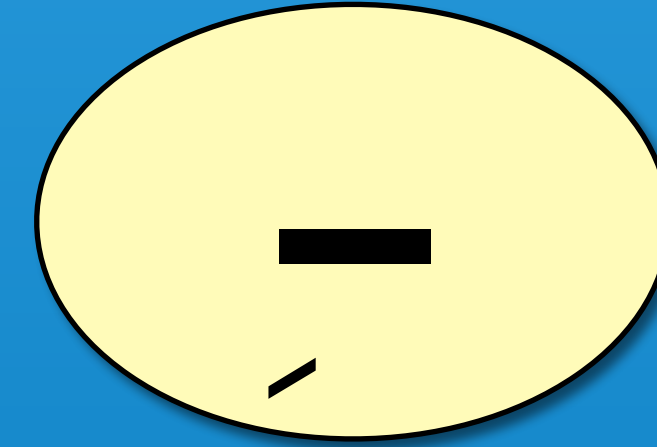
MERFU'

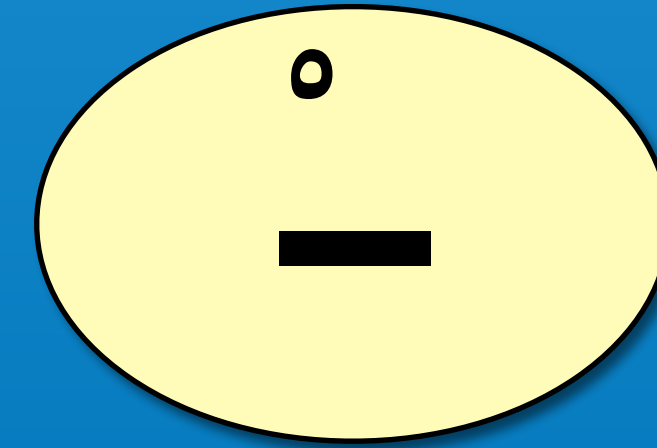
MANSUB

MECRUR

MECZUM

İrab durumu açısından kelimeler:

Mebni

Murab

Kelimenin sonu,

ya duruma göre deęiřir: **mu'rab**

ya da deęiřmez: **mebni**

(**Mebni**: bir hal üzere **bina** edilmiş)

Kelimenin sonu deęişebiliyorsa,
yani o kelime **mu'rab** ise,
iki türlü irabı olabilir.

Takdirî irab

Lafzî irab

Kelimenin sonu deęişmiyorsa,
yani o kelime **mebni** ise,
bir tek irabı olabilir.

Mahallî irab

Mu'rab
kelimelerinin
irabı

Lafzî İrab:

Kelimenin sonundaki deęişikliklerin
açıkça görölmesi
demektir.

Kelimelerin sonundaki
irab değişiklikleri **açıkça** görülür.

كِتَابٍ

كِتَابًا

كِتَابٌ

Takdirî İrab:

Kelimenin sonundaki deęişikliklerin
açıkça görülmemesi,
zihnen takdir edilmesi
demektir.

Merfu'

جَاءَ الْفَتَى

Genç geldi.

Mansub

رَأَيْتُ الْفَتَى

Genci gördüm.

Mecrur

سَلَّمْتُ عَلَى الْفَتَى

Gence
selam verdim.

Mebnî
kelimelerin
irabı

Mebnî kelimeler
dört hal üzere mebnî olurlar.

Fetha üzerine mebni:

كَتَبَ

أَنْتَ

هُوَ

Damme üzerine mebni:

قَطَّ

حَطَّ

نَحْنُ

Kesra üzerine mebni:

لِ

بِ

أَنْتَ

Sükun üzerine mebni:

فِي

اَكْتَبَ

Mahallî irab:

Mebni kelimelerin sonu deęişmez.

Cümle içindeki konumuna göre
alması gereken irab zikredilir.

Buna mahalli irab denir.

Mebni kelimelerin irabları

şu şekilde olur:

**Mahallen
meczum**

**Mahallen
mecrur**

**Mahallen
mansub**

**Mahallen
merfu'**

ÖZETLE

İrab durumu açısından kelimeler:

Mebni

Murab

Mahalli irab

1. Lafzî irab
2. Takdirî irab

İRAB ALAMETLERİ

Harf

Hazif

Hareke

Bazı kelimelerin sonundaki
irab deęişiklikleri **hareke** ile olur.

كِتَابٍ

كِتَابًا

كِتَابٌ

Bazı kelimelerin sonundaki
irab deęişiklikleri **harf** ile olur.

كِتَابِيْنِ

كِتَابَانِ

Hazif Őeklindeki irab alameti de üç kısımdır:

Harekenin hazfi (sükun)

Kelimenin sonunun hazfi

Nûn'un hazfi

Hareke ile irab alan kelimeler dört çeşittir:

- 1) Müfred isimler**
- 2) Mükesser cemîler**
- 3) Cemî müennes salimler**
- 4) Sonuna birşey bitişmeyen muzari fiiller**

Harf ile irab alan kelimeler dört çeşittir:

- 1) Tesniyeler
- 2) Cemî müzekker salimler
- 3) Beş isim (Esmâü'l hamse)
- 4) Ef'âl-i hamseler

İsimler için üç tane irab durumu vardır:

Cerr

كِتَابٌ

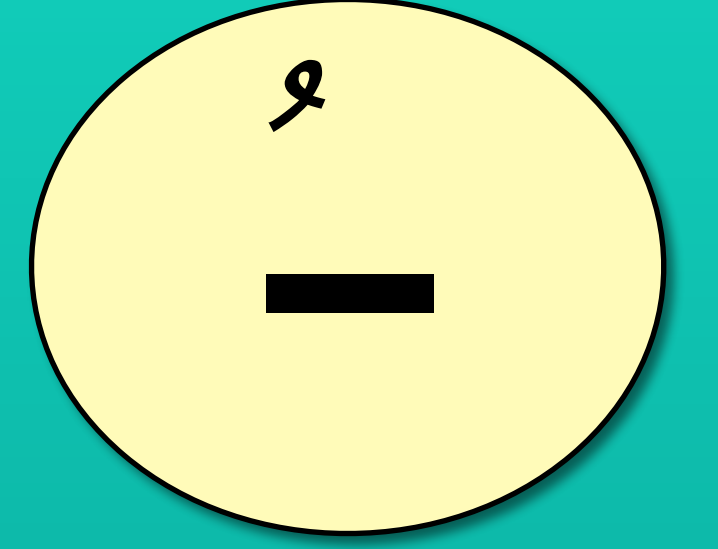
Nasb

كِتَابًا

Ref'

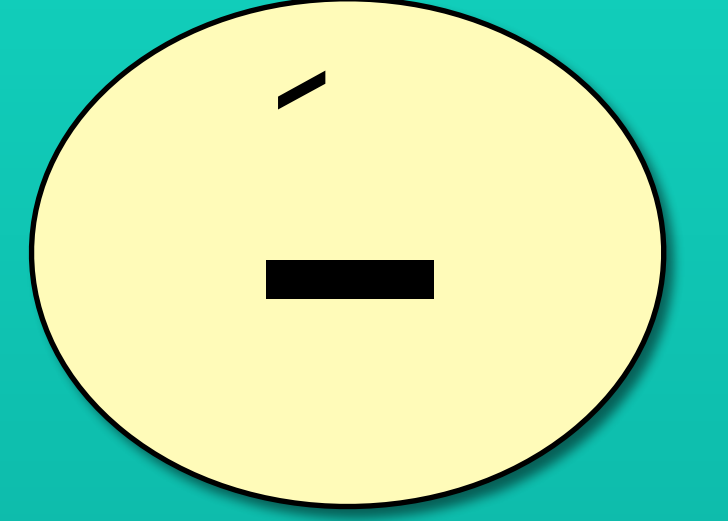
كِتَابٍ

İsimlerin **merfu'** oldukları durumlar:

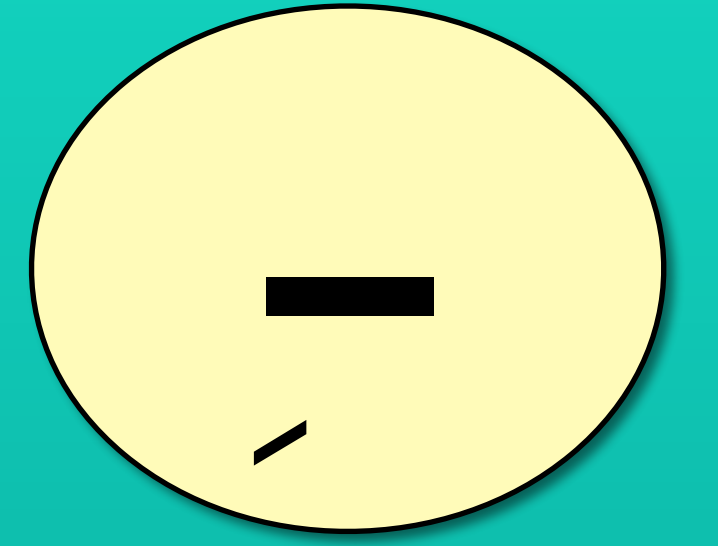
- * **yalın hal**
- * **fiil cümlesinde fail olma konumu**
- * **isim cümlesinde müpteda ve haber olma konumu**

İsimlerin mansub oldukları durumlar:

- * fiil cümlesinde mef'ul (nesne) olma konumu
- * nasb eden edatların isim veya haberleri

İsimlerin **mecrur** oldukları durumlar:

- * harf-i cerden sonra gelme durumu
- * isim tamlamasında ikinci öge (muzafun ileyh) olma durumu

Fiiller için üç tane **irab** durumu vardır:

Cezm

يَكْتُبُ

Nasb

يَكْتُبُ

Ref'

يَكْتُبُ

İRABDA MAHAL

Bir kelimenin cümle içinde,
müpteda, haber, fâil, nâib-i fâil veya mef'ul
durumunda olmasıdır.

İsimlerin irabda mahalli vardır.

Fiillerin ve harflerin irabda mahalli yoktur.

Fiillerin ve harflerin irabı
kelime bazında yapılır.

Yani kelime olarak irabları incelenir.

İsimlerin irabı cümle bazında yapılır.

Yani cümle içindeki konumuna göre incelenir.

Cümlenin irabını yaparken,

önce cümlemizin türünü belirleriz:

Cümlemiz isim cümlesi ise şu öğeleri ararız:

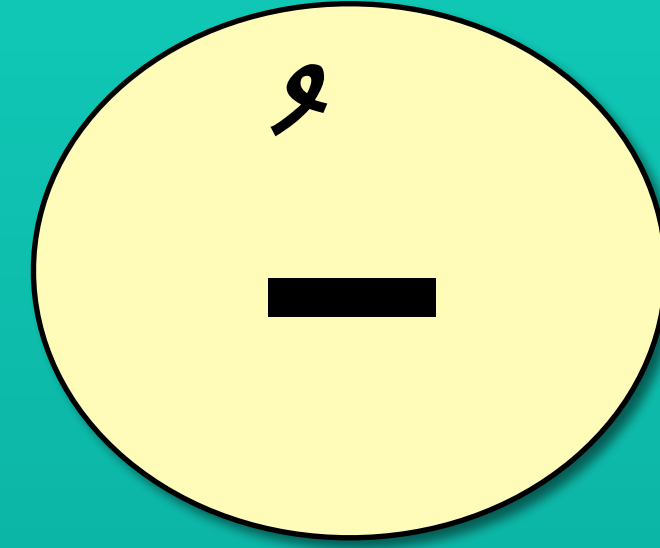
Müptedâ - haber

Cümlemiz fiil cümlesi ise şu öğeleri ararız:

Fiil - fâil - mef'ûl

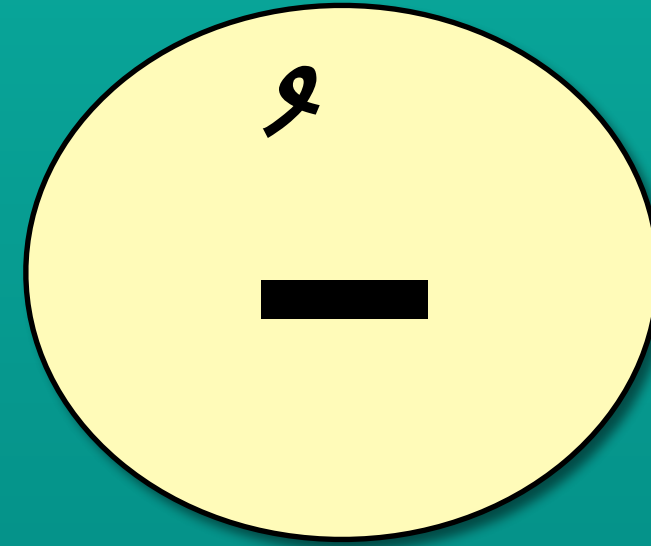
İsim cümlesinde:

Müptedâ ve haber merfu'dur.

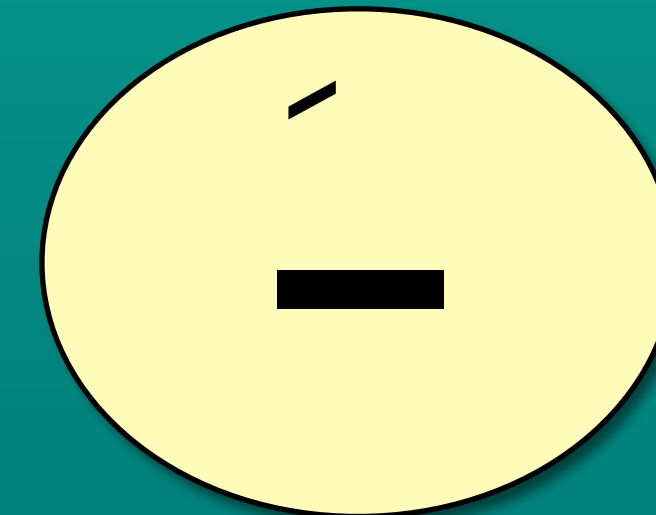

Fiil cümlesinde:

Fâil merfu'

Mef'ul ise mansubdur.

İİRAB

ALAMİETLERİ

Ref'

Alametleri

Ref' alametleri,

damme

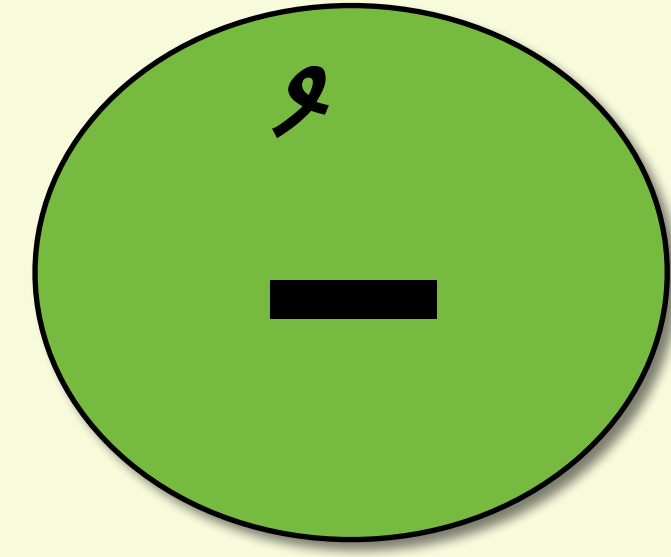
elif

vav

nun

olmak üzere **dört** tanedir.

Damme

Damme, **dört** yerde ref' alameti olur:

- 1) Müfred isimlerde
- 2) Mükesser cemîlerde
- 3) Cemî müennes salimlerde
- 4) Sonuna birşey bitişmeyen muzari fiillerde

Müfred isimler

قَامَ زَيْدٌ

Zeyd ayağa kalktı.

Mükesser cemîler

حَضَرَ التَّلَامِيذُ

Öğrenciler geldi.

Cemî müennes sâlimler

حَضَرَتِ الطَّالِبَاتُ

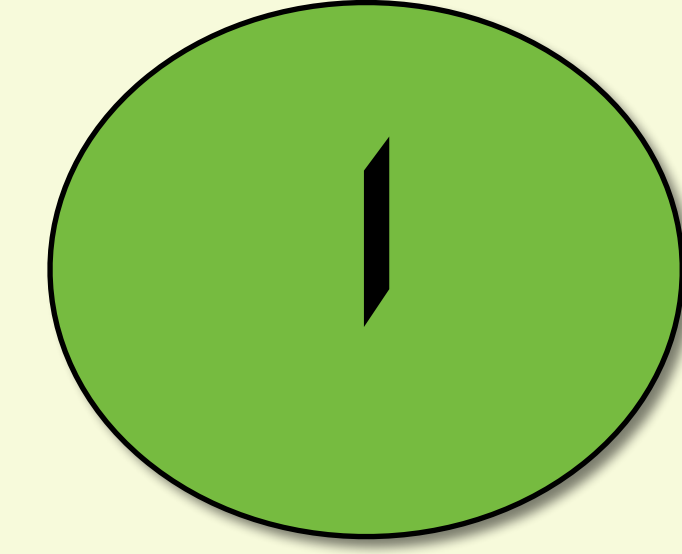
Kız öğrenciler geldi.

Sonuna birşey bitişmeyen
muzari fiiller

أَحِبُّ الصَّادِقُ

Doğru olanı severim.

Elif Harfi

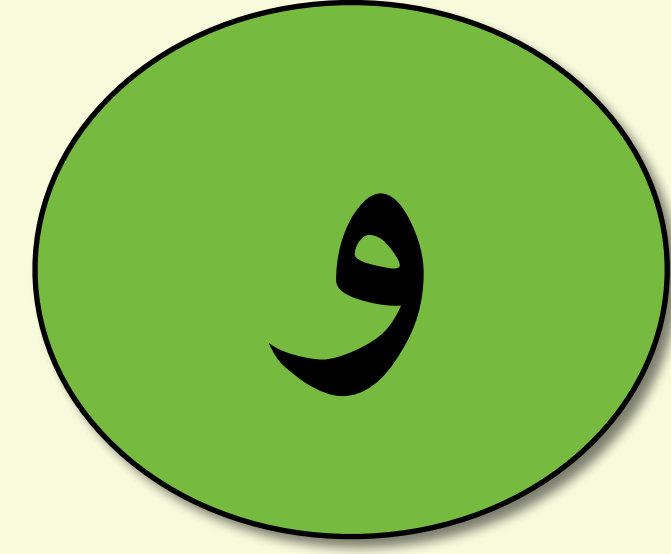
Elif harfi, **bir** yerde ref' alameti olur:

Elif harfi, sadece isimlerin tesniyelerinde
ref' alameti olmaktadır.

ذَهَبَ رَجُلَانِ

İki adam gitti.

Vav Harfi

Vav harfi, **iki** yerde ref' alameti olur:

- 1) Cemî müzekker salimlerde
- 2) Beş isim (esmâü'l hamse)'de

Cemî müzekker salimler

نَجَّحَ الْمُجْتَهِدُونَ

Çalışkanlar başardı.

Beş isim (esmâü'l hamse)

حَضَرَ أَخُوكَ

Senin kardeşin geldi.

Nun Harfi

Nun harfi, **bir** yerde ref' alameti olur:

Nun harfi, sadece ef'âl-i hamse'de
ref' alameti olmaktadır.

أَنْتُمْ تَنْطِقُونَ بِالْحَقِّ

Sizler gerçeği söylüyorsunuz.

Nasb Alametleri

Nasb alametleri,

fetha

elif

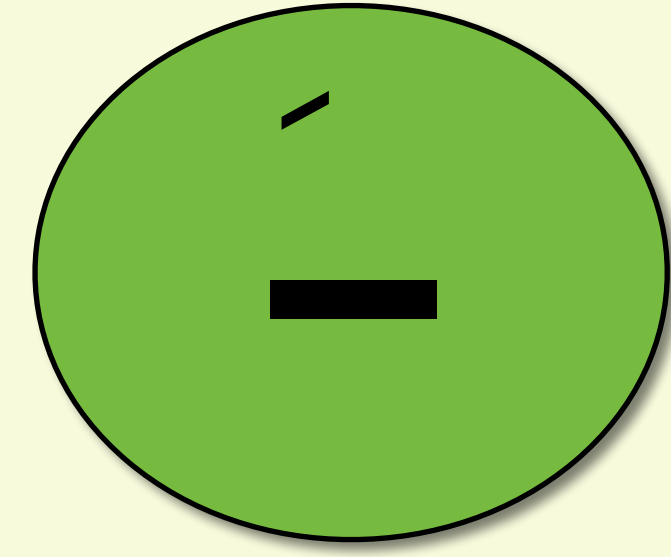
ye

kesra

nûn'un hazfi

olmak üzere **beş** tanedir.

Fetha

Fetha, üç yerde nasb alameti olur:

- 1) Müfred isimlerde
- 2) Mükesser cemîlerde
- 3) Başına nasb edatı gelen ve sonuna birşey bitişmeyen muzari fiillerde

Müfred isimler

دَرَسْتُ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ

Arap dili öğrendim.

Mükesser cemîler

اِشْتَرَيْتُ الْكُتُبَ

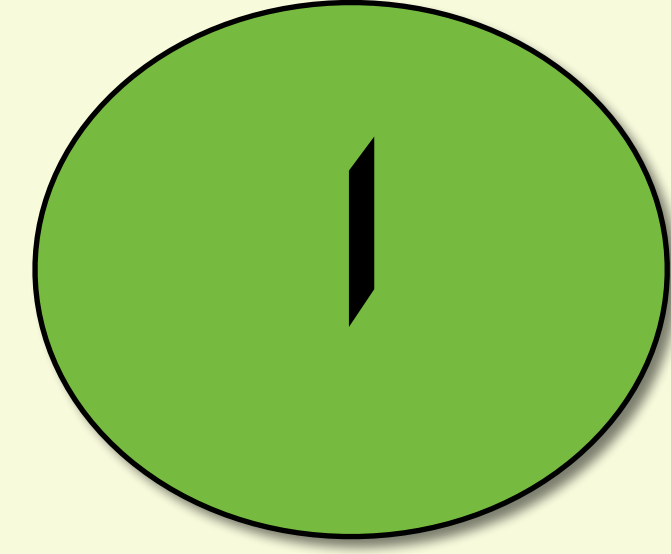
Kitapları satın aldım.

Başına nasb edatı gelen
ve sonuna birşey bitişmeyen
muzari fiiller

جِئْتُ لِكِي اَتَعَلَّمَ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ

Arapça öğrenmek için geldim.

Elif Harfi

Elif harfi, **bir** yerde nasb alameti olur:

Elif harfi, sadece beş isim (esmâü'l hamse)'de **nasb** alameti olmaktadır.

أَعْطِ ذَا | الْخَلْقِ حَقَّهُ

Hak sahibine hakkını ver!

Ye Harfi

Ye harfi, **iki** yerde nasb alameti olur:

- 1) İsimlerin tesniyelerinde
- 2) Cemî müzekker salimlerde

İsimlerin tesniyeleri

اِشْتَرَيْتُ كِتَابَيْنِ

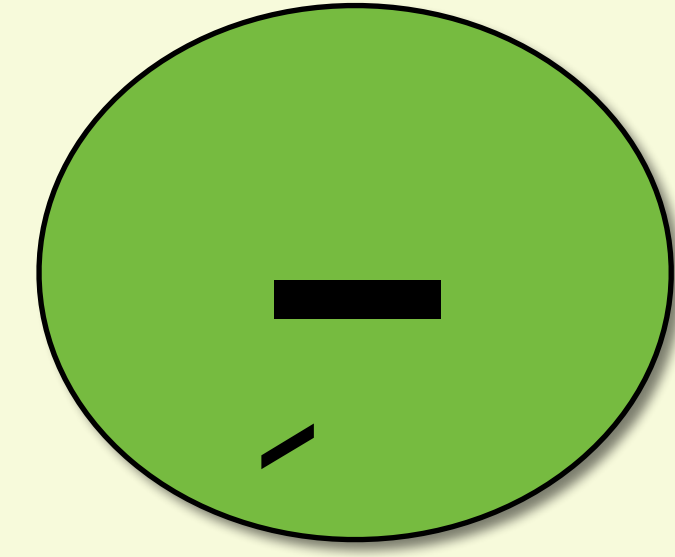
İki kitap satın aldım.

Cemî müzekker salimler

يُحِبُّ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْمُتَّقِينَ

Allah muttaki mü'minleri sever.

Kesra

Kesra, **bir** yerde nasb alameti olur:

Kesra, sadece cemî müennes sâlimlerde
nasb alameti olmaktadır.

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ

Allah gökleri yarattı.

Nûn'un Hazfi

Nûn'un hazfi, **bir** yerde nasb alameti olur:

Nûn harfinin hazfedilmesi,
sadece ef'âl-i hamsede **nasb** alameti olmaktadır.

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ

Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça,
asla iyiliğe ulaşamazsınız. (Âl-i İmrân Suresi- 92. Âyet)

Cer

Alammetleri

Cer alametleri,

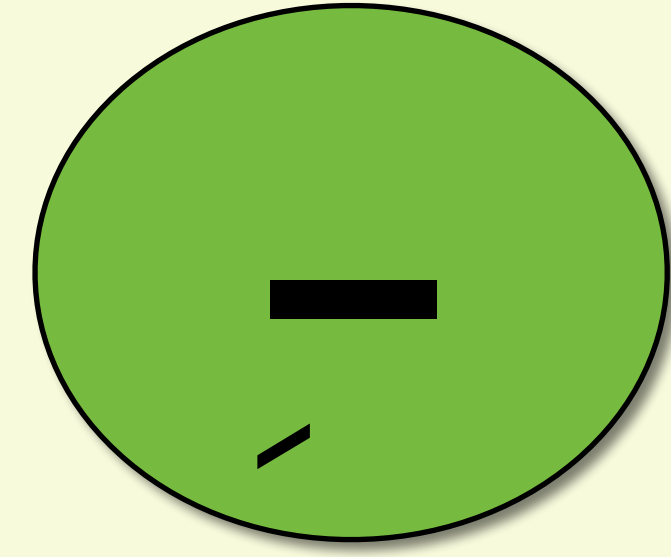
kesra

ye

fetha

olmak üzere **üç** tanedir.

Kesra

Kesra, üç yerde cer alameti olur:

- 1) Munsarif müfred isimlerde
- 2) Munsarif mükesser cemîlerde
- 3) Cemî müennes salimlerde

Munsarif müfred isimler

أَحْسَنْتُ إِلَى زَيْدٍ

Zeyd'e iyilik yaptım.

Munsarif mükesser cemîler

نَفْتَحُ الْأَبْوَابَ بِالْمَفَاتِيحِ

Kapıları anahtarlarla açarız.

Cemî müennes salimler

نَظَرْتُ إِلَى السَّمَاوَاتِ

Göklere baktım.

Ye Harfi

Ye harfi, **üç** yerde cer alameti olur:

- 1) İsimlerin tesniyelerinde
- 2) Cemî müzekker salimlerde
- 3) Beş isim (esmâü'l hamse)'de

İsimlerin tesniyeleri

كَتَبْتُ بِقَلَمَيْنِ

İki kalemle yazdım.

Cemî müzekker salimler

مَرَرْتُ بِمُعَلِّمِينَ

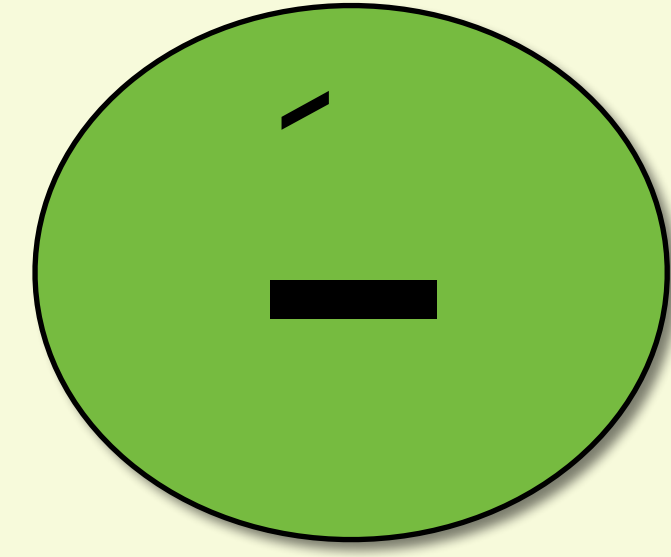
Öğretmenlere rastladım.

Beş isim (esmâü'l hamse)

أَطِيعْ أَوْامِرَ أَبِيكَ

Babanın emirlerine uy!

Fetha

Fetha, **bir** yerde cer alameti olur:

Fetha sadece
gayri munsarif kelimelerde **cer** alameti olur.

سَلَّمْتُ عَلَى أَحْمَدَ

Ahmet'e selam verdim.

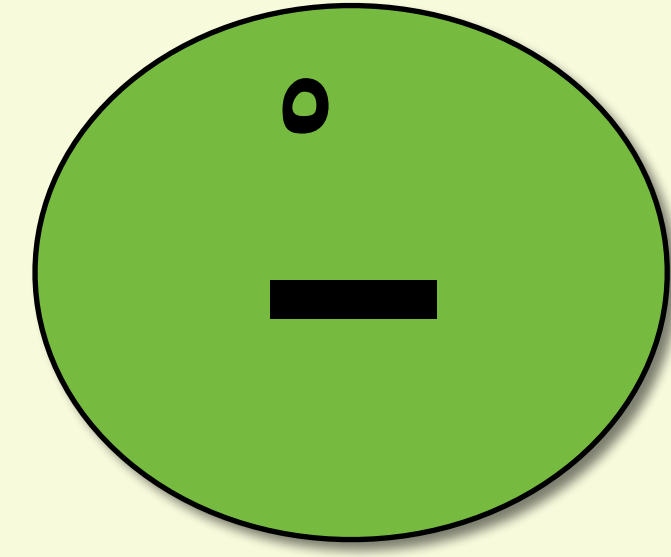
Cezm Alametleri

Cezm alametleri,
sükûn

kelimenin sonunun hazfi
nûn'un hazfi

olmak üzere üç tanedir.

Sükûn

Sükûn, **bir** yerde **cez**m alameti olur:

Sükûn, sadece sonu illetli olup da
tesniye elifi, cemî vavı
ve muhataba yâ'sı bitişmeyen
muzari fiillerde **cez**m alameti olur.

Yani, ef'âl-i hamse dışındaki muzari fiillerde...

مَنْ يَفْعَلْ الْخَيْرَ يَجِدْ خَيْرًا

Hayır yapan, hayır görür.

Kelimenin Sonununun Hazfi

Kelimenin sonununun hazfedilmesi, **bir** yerde
cezm alameti olur:

Kelimenin sonununun hazfedilmesi,
sadece sonu illetli olan mu'reb muzarilerde
cezm alameti olmaktadır.

إِفْعَلِ الْخَيْرَ تَلْقَ الْخَيْرَ

Hayır yap ki, hayır bulasın.

Nûn'un Hazfî

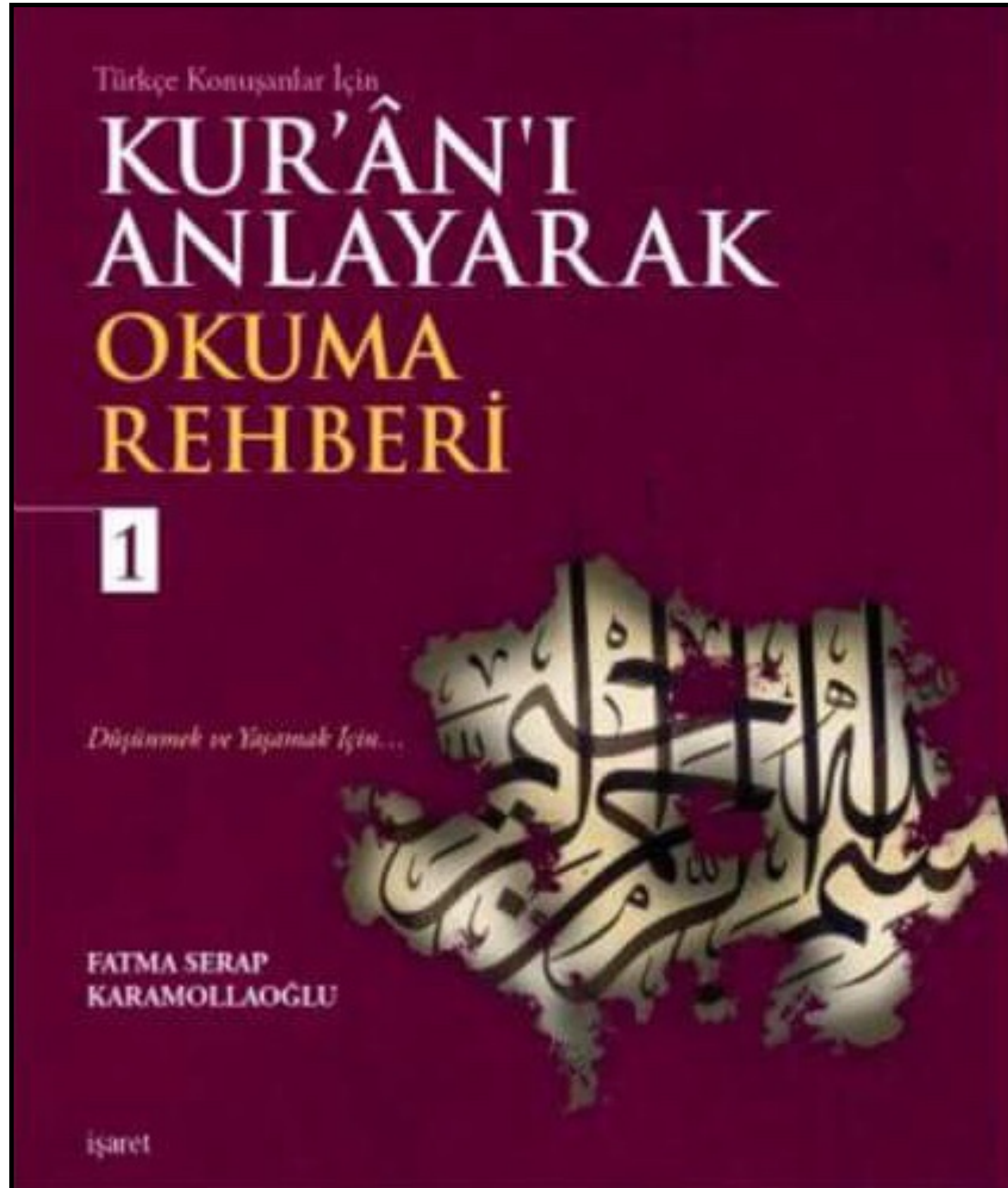
Nûn'un hazfî, **bir** yerde cezm alameti olur:

Nûn harfinin hazfedilmesi, sadece ef'âl-i hamse'de **cezm** alameti olmaktadır.

لَا تَضْرِبُوا أَوْلَادَكُمْ

Çocuklarınızı dövmeyiniz!

Fatma Serap Karamollaoğlu

**Türkçe
Konuşanlar
İçin
Kur'ân'ı
Anlayarak
Okuma
Rehberi**

Lütfen
abone olmayı
unutmayalım 😊

